

Kaupunginhallituksen lausuntoluonnos 14.9.2020

Uuden hallinnon tasolla on mittavat ja vaikeasti ennakoitavat vaikutukset

Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen uudistus on Suomen historian suurin hallinnonuudistus. Toteutuessaan se muuttaisi koko suomalaista hallintojärjestelmää merkittäväällä tavalla. Uudistus vaikuttaa erittäin keskeisesti erityisesti kuntiin sekä kunnalliseen itsehallintoon. Lausunnoilla nyt oleva hallituksen esitys poikkeaa jossain määrin aiempien hallituskausien esityksistä. Lähtökohtana on kuitenkin edelleen uuden hallinnontason eli sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä vastaavan itsehallinnollisen tason (sote-maakunnat) muodostaminen. Maakuntien perustamisessa on kyse kokonaisvaltaisesta järjestelmämuutoksesta, jolla on monen tyyppisiä, mittavia ja vaikeasti ennakoitavia seurauksia ja vaikutuksia. Lisäksi on erittäin epätodennäköistä, että uudistukselle asetetut tavoitteet esimerkiksi kustannusten kasvun hillinnän osalta tulevat toteutumaan.

Maakunta- ja sote-uudistusta on valmisteltu hyvin monivaiheisena prosessina, ja uudistuksesta on ollut hankalaa muodostaa kokonaiskuva. Erityisen haastavaa on hahmottaa uudistuksen rahoitusmalli, taloudelliset vaikutukset sekä hyödyt yksilön kannalta.

Uudistuksen merkitys ja suuruusluokka huomioon ottaen olisi ollut ensiarvoisen tärkeää, että valtioneuvosto olisi tarjonnut kunnille ja muille keskeisille sidosryhmille tosiasiallisen mahdollisuuden osallistua uudistusta koskevaan valmisteluun. Tällaista mahdollisuutta ei kuitenkaan ole ollut, lukuun ottamatta syksyllä 2019 valmisteltua selvitystä Uudenmaan erillisratkaisuksi.

Esityksessä ehdotetaan, että itsehallintoalueille siirretään vähemmän tehtäviä kuin viime hallituskaudella. Tämä pienentää uudistuksen toteutumisen riskejä, samoin kuin Uudenmaan erillisratkaisu.

Porvoon kaupunki katsoo, että uudistuksen keskeisiä haasteita ovat peruskunnan rahoitusmallissa tapahtuvat muutokset sekä lähidemokratiaan ja toiminnallisten muutoksiin liittyvät kysymykset. Kaupunki pitääkin välttämättömänä, että sote-uudistuksen vaikutuksia kaupunkien, maakuntien ja koko julkiseen talouteen tarkastellaan ja muutetaan jatkovalmistelun yhteydessä.

Lisäksi kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että talouden muuttunut toimintaympäristö on tuonut uusia, huomattavia riskejä uudistuksen toteuttamisen näkökulmasta. Jo yksin sote-uudistus aiheuttaa Porvoon kaupungin sekä muiden kuntien tulevien vuosien talouteen poikkeuksellista epävarmuutta. Tätä epävarmuutta lisää merkittävästi vallitseva koronaviruspandemia, joka on jo aiheuttanut kunnille merkittäviä taloudellisia haasteita ja johtanut kuntien ja sairaanhoitopiirien palvelu- ja hallintojärjestelmien merkittävään kuormitukseen. On ilmeistä, että pandemiatilanne tulee kuormittamaan kuntia ja kuntayhtymiä, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoa myös jatkossa, jolloin voimavarat sote-uudistuksen toimenpanoon ovat kunnissa varsin rajalliset. Kaupunki pitääkin valitettavana, että historiallisen suurta hallinnonuudistusta ollaan viemässä päätöksentekoon ennen kokemattoman taloudellisen, sosiaalisen ja terveydenhuollon kriisin aiheuttaneen koronaviruspandemian edelleen vallitessa. On erittäin epätodennäköistä, että hyvän lainsäädäntötavan edellyttämä huolellinen valmistelu ja vaikutusten arviointi sekä erityisesti toimeenpano olisivat toteutettavissa esitetystä aikataulusta.

Sote-uudistusta tulee jatkaa kehittämällä nykyistä kuntapohjaista järjestelmää

Esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi sote-maakuntien järjestämisvastuulle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät. Tätä perustellaan erityisesti järjestäjäkentän pirstaleisuudella sekä tarpeella vahvistaa valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että

pelastustoimen järjestämisessä. Uudistuksen tavoitteena on terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen, palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden lisääminen ja kustannusten kasvun hillintä.

Väestön ikääntymisen, palvelukysynnän kasvun ja julkisen talouden paineiden vuoksi sote-uudistuksen tarve on olemassa. Järjestämisvastuun kokoaminen kuntaa suuremmille toimijoille on pääosin perusteltua etenkin metropolialueen, Uudenmaan ja suurten tai keskisuurten kaupunkiseutujen ulkopuolella. Uudistus ei Porvoon kaupungin näkemyksen mukaan tule kuitenkaan toteuttamaan sille asetettuja tavoitteita. Parempi ratkaisu on jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kokoamista suurempiin kokonaisuuksiin hallitusti ja kuntapohjaista nykyjärjestelmää kehittämällä.

Uudistus vaikuttaa maamme kuntien toimivaltaan ja tehtäviin merkittävästi. Porvoon kaupunki toteaa, että nykyinen järjestelmä, jossa kaupungeilla ja kunnilla on laaja toimivalta ja tehtävät, on laajasti ymmärrettynä osa maamme kilpailukyvyyn ja lähidemokratian perustaa. Kunnilla on tällä hetkellä mahdollisuus laajojen monitoimialaisten kokonaisuuksien johtamiseen ja monipuolisen keinovalikoiman tarkoituksenmukaiseen hyödyntämiseen. Uudistus ei tunnista riittävästi sote-palveluiden tiivistä yhteistyötä kunnan muiden peruspalveluiden suhteen. Sama koskee myös pelastustoimea. Esitysluonnoksesta ei selviä, miten uusi hallinnontaso toisi lisäarvoa asukkaille tai parantaisi palvelukokonaisuuksien integraatiota tai tehokkuutta erityisesti kaupungeissa. Johtopäätös on, että uudistus ei tuo tästä näkökulmasta tehokkuutta tai laatua, kun sen myötä tehtävät ja vastuu pirstoutuvat useamman hallinnontason hoidettavaksi. On selkeä uhka, että tilanne tulee niin asukkaan kuin julkisen toiminnan kannalta heikkenemään nykyisestä.

Sote-maakuntien mahdollinen perustaminen tulee myös etäännyttämään päätöksentekoa kansalaisen näkökulmasta. Muutos on pysyvä eikä vastaa päätöksenteon läheisyysperiaatteen ideaaliin. Samalla erittäin vahva valtionohjaus ja ministeriön yksityiskohtainen tavoiteasetanta haastavat vahvasti myös maakuntatason demokratian toteutumista ja vaikuttavuutta. Esitys siis toteutuessaan heikentää merkittävästi kunnallista itsehallintoa ja estää itsehallinnon tosiasiallisen toteutumisen maakuntatasolla.

Suunniteltu muutos vaikeuttaa etenkin suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa väestönkasvun ja maahanmuuton haasteisiin vastaamista, väestön terveyden ja hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä sekä eriytymiskehityksen torjumista.

Uudistus ei myöskään tuo ratkaisua aluekehityksen kansalliseen eriytymiseen, muuttoliikkeen kiihtymiseen tai erityisesti kuntarakenteen pirstaleisuuden muodostamaan haasteeseen. Uudistus toteutuessaan esityksen kaltaisena johtanee evoluutioon, jossa kuntien tehtäviä siirretään lisää maakunnille ja kaupunkien kokonaiskehitys vaarantuu. Kuntien ja erityisesti kaupunkien roolin epäselvyys ja hahmottomuus yleisesti vaikeuttaa uudistuksen kokonaisuuden arviointia. Olisikin ollut perusteltua, että samanaikaisesti sote-uudistuksen kanssa olisi tiiviisti tarkasteltu kuntien asemaa, tehtäviä, rakennetta sekä myös ns. yhtenäiskuntamallista luopumista.

Mikäli uudistus toteutetaan lakiesityksen perusajatuksen mukaisesti ja Suomeen syntyy kolmiportainen julkinen hallinto, on erittäin tärkeää täsmentää ja rajata selkeästi esityksen sote-maakunnan rajattua yleistä toimialaa. Jo esityksen maininta yleisestä toimialasta johtaa vääjäämättömästi jatkuvaan rajankäyntiin. Esitystä tulisi vähintään tarkentaa niin, että sote-maakunnan itselleen ottamat, muut kuin sote-substanssiin liittyvät, tehtävät eivät missään olosuhteissa saa olla ristiriidassa tai päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa. Lähtökohtaisesti on vaikeaa nähdä, että kaupunkien intressissä olisi tulevaisuudessakaan siirtää vapaaehtoisia toimintoja maakuntien hoidettavaksi.

Ajankohtaisen esimerkin kaupungin monitoimialaisen kokonaisuuden johtamisen merkityksestä tarjoaa esimerkiksi Porvoon kaupungin hyvä selviytyminen koronaviruspandemian hallinnassa alkuvuodesta 2020. Pandemian onnistunutta hoitamista keväällä 2020 edesauttoi ratkaisevasti kaupungin keskitetty kriisijohtaminen ja hyvä yhteistyö kaikkien kaupungin toimijoiden kesken. Esimerkiksi henkilöstöresursseja siirrettiin väliaikaisesti muilta toimialoilta tukemaan sosiaali- ja terveystoimen työskentelyä. Näin tarvittavat palvelut pystyttiin järjestämään ja tuottamaan vaativissa ja nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Myös poikkeusoloissa sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnan muiden palvelujen välinen saumaton yhteistyö sekä integraatio on erityisen tärkeää. Uudistettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä tuleekin huolehtia siitä, että tätä ei vaaranneta.

Nyt esitetyn uuden hallinnontason perustaminen ja hallinnollisten organisaatioiden lisääminen ei Porvoon kaupungin näkemyksen mukaan paranna palvelua tai yhteistyötä. Kuntapohjainen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmämme on kansainvälisestikin vertaillen toimiva ja kustannustehokas. Nyt esitetyn sote-uudistuksen tavoitteita toteuttavia ja toimivia sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamishankkeita on jo omaehtoisesti kehitetty useilla alueilla kokoamalla järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin. Tämä on osoitus siitä, että palvelujen järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin. Tämä on osoitus siitä, että palvelujen järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin. Tämä on osoitus siitä, että palvelujen järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin.

Näitä omien alueidensa lähtökohdista toimivia malleja ei ole perusteltua romuttaa, vaan niiden ja muiden hyvien kuntapohjaisten käytäntöjen toteutumista olisi eri puolella Suomea tuettava. Näin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen voisi jatkua välittömästi nykytilanteesta lähtien. Tämä mahdollisuus korostaisi myös molempien osapuolten tavoiteltua itsehallintoa.

Integraatiota korostetaan keskeisenä keinona uudistuksen tavoitteisiin pääsyssä. Myös tätä voidaan edistää ilman erillistä maakuntahallintoa. Samoin perusterveydenhuollon vahvistamiseksi ajatellut laaja-alaiset sote-keskukset ovat toteutettavissa ilman uutta hallinnontasoa ja nykyrakenteessa.

Mikäli sote-uudistus toteutetaan esityksen mukaisella tavalla, ei sote-maakuntien järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin. Tämä on osoitus siitä, että palvelujen järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin. Tämä on osoitus siitä, että palvelujen järjestämistä suurempiin yksiköihin, kuten kuntayhtymiin tai keskuskaupunkeihin.

Porvoon kaupungin ja itäisen Uudenmaan osalta on keskeistä, että palvelut pystytään turvamaan molemmilla kotimaisilla kielillä. Tästä syystä ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukemista ei tule antaa vain yhden yksittäisen sote-maakunnan tehtäväksi.

Porvoon kaupunki pitää lisäksi uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta kriittisenä, että uudistuksessa mahdollistetaan aito sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio varmistamalla tiedon integraatio ja tiedolla johtamisen mahdollisuudet. HYTE-yhteistyötä sote-maakuntien ja kuntien välillä tulee edelleen selkeyttää. Kuntien rahoitusmahdollisuudet ennaltaehkäisevään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen on turvattava.

Lakiesityksen mukainen sote-maakunta ja siitä johdettavat maakunta-alkuiset hallinto- ja virkanimikkeet eivät ole tarkoituksenmukaisia kansallisesti ja erityisesti Uudellamaalla. Uusimaa on

aluejakona selkeä hallinnollinen maakunta, eikä käsite sote-maakunta ole organsatorisesti tai kansalaisten kannalta selkeä. Mikäli uudistus toteutetaan, tulee sote-maakunta korvata esimerkiksi käsitteellä sote- ja pelastusalue. Tämä korostaa myös alueen selkeää toiminnallista rajausta suhteessa muihin julkisiin toimijoihin, kuten esimerkiksi kuntiin tai maakunnan liittoihin. Uudistuksessa on varmistettava sote-palveluita tuottavien järjestöjen asema ja rahoitus.

Uudistuskokonaisuuteen liittyen ovat parlamentaarisen komitean valmisteltavana vuoden 2020 loppuun mennessä maakuntien verotusoikeus ja monikanavarahoituksen purkaminen. Lisäksi parlamentaarisesti valmistellaan aluehallinnon ja monialaisten maakuntien selvitystyö 31.12.2020 mennessä. Porvoon kaupunki toteaa, että näistä valmistelussa olevista esityksistä on erityisesti maakuntien verotusoikeuteen liittyvä selvitys keskeinen koko sote-uudistuskokonaisuuden ja sen vaikutusten näkökulmasta.

Uudenmaan erilliskorjaus vähentää uudistuksen riskejä

Uusimaa on maakuntana erityislaatuinen. Se poikkeaa muista maakunnista olennaisesti erityisesti suuren väestömäärän, kantokyvyn sekä uudistuksen piirissä olevien organisaatioiden koon suhteen.

Lakiluonnoksiin sisältyy esitys Uudenmaan erilliskorjaukseen perustuvasta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastaavasta ja sen jakautumisesta Uudenmaan sote-maakuntien, Helsingin kaupungin ja HUS-maakuntayhtymän välillä. Uudenmaan sote-maakunnilla ja Helsingin kaupungilla olisi ensisijainen järjestämistä vastuu ja HUSilla järjestämistä vastuu lailla tai järjestämistä sopimuksella sille siirrettyistä tehtävistä.

Porvoon kaupungin näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisin vaihtoehto sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseksi Uudellamaalla olisi kuntapohjainen korjaus. Tilanteessa, jossa valtakunnallinen korjaus kuitenkin pohjautuisi sote-järjestämistä vastuun siirtoon kuntia suuremmille itsehallinnollisille alueille, on esitetty erilliskorjaus sellainen, että se ottaa riittävässä määrin huomioon Uudenmaan maakunnan sekä kuntien ja kaupunkien erityispiirteet.

Malli, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä olisi vastannut yksi Uudenmaan maakunta, ei olisi tuonut Porvoole lisäarvoa sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta. Yhteen järjestäjään perustuvan mallin toimeenpano olisi sisältänyt huomattavasti suurempia taloudellisia ja toiminnallisia riskejä muun muassa palvelujen saatavuuden ja laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden näkökulmista. Riskejä voidaan hallita paremmin jakamalla Uusimaa useampaan itsehallinnolliseen alueeseen. Uudenmaan jakaminen turvaa lisäksi asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet itsehallinnollisen alueen toimintaan paremmin kuin siinä tilanteessa, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallintoalueen ja päätöksenteko etäännyisi osasta alueen asukkaista vieläkin kauemmaksi. Viiteen alueeseen pohjautuvaa mallia voidaan pitää parempana korjausmallina myös kansanvaltaisuuden näkökulmasta. Kansanvaltaisuutta vahvistaisi lisäksi itsehallinnollisten alueiden järjestämistä vastuu erikoissairaanhoidon osalta.

Sote-järjestäjien koon kasvaminen ja määrän väheneminen sekä esitetty erikoissairaanhoidon järjestämistä korjaus parantaisivat edellytyksiä perustason ja erityistason palvelujen integraatiolle. Itsehallinnollisten alueiden mahdollisuus järjestää niitä erikoissairaanhoidon palveluita, joita ei ole lainsäädännöllä määrätty tai järjestämistä sopimuksella sovittu HUSin järjestämistä vastuulle, lisäksi edellytyksiä palvelujen saatavuuden parantamiselle.

Perustason sosiaali- ja terveydenhuolto on jo nykyisinkin Porvoossa integroitu, mikä mahdollistaa paitsi asiakaskohtaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuksien, myös kaupungin muiden palvelujen integroimisen asiakaslähtöisesti. Yhden suuren, koko Uudenmaan kokoisen maantieteellisesti laajan alueellisen järjestäjän mallissa tämä olisi

vaikeampaa, ja muut sosiaali- ja terveyspalvelut myös etäännyisivät entistä vahvemmin muista kaupungin palveluista.

Esitetty erikoissairaanhoidon järjestämismalli mahdollistaa osaltaan myös HUSin ja itsehallinnollisten alueiden työnjaon ja yhteistyön kehittymisen entistä asiakaslähtöisempään ja sujuvampien integroitujen palveluketjujen suuntaan. Uudenmaan sote-maakuntien, Helsingin kaupungin ja HUSin välisen työnjaon ei välttämättä tarvitse olla kaikkialla samanlainen, mutta kokonaisuudessa kyetään huolehtimaan asukkaiden yhdenvertaisesta kohtelusta ja perus- ja erityistason palvelujen toiminnallisesta kokonaisuudesta. Samaan aikaan esitetty malli toisaalta mahdollistaa Uudenmaan kokonaisuudessa yhden alueellisen järjestäjän mallia paremmin eri alueiden erityispiirteiden huomioon ottamisen.

Esitettyssä mallissa yleinen ja ensisijainen sote-järjestämisvastuu olisi itsehallinnollisilla alueilla myös erikoissairaanhoidon osalta. Tämä vahvistaa perustasoa ja luo edellytyksiä perus- ja erityistason integraatiolle. Toisaalta HUS:n järjestämisvastuulle kuuluvat keskeiset erikoissairaanhoidon tehtävät määriteltäisiin lainsäädännössä, mikä turvaisi erikoissairaanhoidon kokonaisuuden. Lisäksi itsehallinnolliset alueet ja HUS voisivat sopia järjestämisvastuun siirrosta HUSille myös muiden tehtävien osalta järjestämissopimuksella, jonka kriteereistä säädettäisiin lailla. Järjestämissopimus on lainsäädäntöä joustavampi tapa sopia tarkemmasta työnjaosta ja rakenteista.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta Uudenmaan erillisratkaisussa arvioinnin kohteeksi nousee erityisesti integraatio, jota ei hallinnollisesti toteuttaisi sote-järjestämisen osalta Uudellamaalla samalla tavoin kuin muualla Suomessa. Tarkastelukulmana arvioinnissa on kuitenkin asukkaiden palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuus eikä hallinnollisten ratkaisujen yhdenvertaisuus. Erikoissairaanhoidon palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuus toteutuu ehdotetussa mallissa niin, että esimerkiksi aluekohtaisia hoitojonoja ei ole, vaan erikoissairaanhoidon palvelut tarjotaan yhdenvertaisesti alueesta riippumatta. Vaikka Uudenmaan eri itsehallinnollisten alueiden, Helsingin kaupungin ja HUSin välinen työnjako ei välttämättä ole kaikilla alueilla samanlainen, asukkaiden yhdenvertaisesta kohtelusta sekä perus- ja erityistason palvelujen toiminnallisesta kokonaisuudesta voidaan huolehtia.

Esitettyllä ratkaisulla voidaan edelleen olettaa olevan tosiasiallisia ruotsinkielisten palvelujen saatavuutta ja laatua parantavia vaikutuksia, koska valtaosaan Uttamaata muodostuisi hyvä väestöpohja ruotsinkielisten palvelujen turvaamisen kannalta. Sote-järjestäjien suurempi koko mahdollistaisi erityispalvelujen järjestämisen nykyistä paremmin.

Esitetty erillisratkaisu vie Uudenmaan sote- ja pelastustoimen järjestelmää sisällöllisesti samaan suuntaan kuin muualla maassa ja luo edellytykset sote-uudistuksen toteuttamiselle myös Uudellamaalla. Nyt esitetty muutos on helpommin hallittavissa ja riskittömämmin toteutettavissa kuin yksi Uudenmaan itsehallintoalue. Esitysluonnoksessa ehdotettu Uudenmaan erillisratkaisu onkin toteuttamiskelpoisen vaihtoehto siinä tilanteessa, jossa hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on itsehallintoalueisiin pohjautuva valtakunnallinen ratkaisu.

Uttamaata koskeva sääntely on ehdotusluonnoksessa pääosin erillisratkaisun loppuraportin mukainen. Kuitenkin lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin 5 kohdassa mainitaan, että HUS vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävistä. Tämä muotoilu on tullut esitykseen jälkikäteen. Jää epäselväksi, onko tässä tarkoitus keskittää uusia valmiustehtäviä HUSiin, vai onko kyseessä vain nykytilaa vahvistava tarkentava kirjaus. Viimeisimmässä esityksessä tartuntatautilain muutokseksi HUSille oltaisiin säätämässä koordinaatio- ja tilannekuvavastuuta, mutta ei vastuuta poikkeustilanteen resurssien johtamisesta.

Erityishuoltopiirit palvelevat ja tuottavat erityispalveluja tällä hetkellä kohderyhmälle, joka on suhteellisen pieni osa väestöstä. Vaativaa kehitysvammaisten erityishuoltoa tarvitsevien asiakkaiden palvelut saattavat heikentyä olennaisesti, jos nykyiset erityishuoltopiirit lakkautetaan sote-

lakiehdotuksen mukaisesti. Täysin kaksikielisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen haasteet on tunnistettava erityistekijänä. Tästä syystä erityishuoltopiirinä toimivien kuntayhtymien asema on siirrettävä erillisesti selvitettäväksi asiaksi tai valmisteltava osana lakiesitystä kokonaan uudelleen.

Koulukuraattoreita ja -psykologeja ei tulee siirtää sote-maakuntaan

Opiskeluhuollon koulukuraattori- ja -psykologitehtävien esitetään siirtyvän sote-maakunnille. Asiaan liittyy monenlaisia näkökulmia ja rajanvetoja.

On mahdollista, että muutos edesauttaisi opiskeluhuollon palvelujen (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) johtamista yhtenä kokonaisuutena. Porvoon kaupungin näkökulmasta keskeisintä on, että opiskeluhuollon koulukuraattori- ja -psykologitehtävät jatkossakin toteutetaan lähipalveluina kaupungissa. Kyseiset palvelut ovat tärkeitä oppilaiden hyvinvoinnin ja oppimisen edistymisen näkökulmasta. On huomioitava, että kouluissa ja oppilaitoksissa tarvitaan erilaista osaamista opetushenkilöstön lisäksi. Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat keskeinen osa koulun yhteisöllistä oppilashuoltoa koulujen arjessa ja tärkeä osa kouluyhteisöä. Myös psykologipalvelujen sisällöllistä kehittämistyötä on tehtävä sosiaali- ja terveystalouden kanssa yhdessä riippumatta organisoitumisesta. Kaupungin palveluorganisaatio tulee lakiesityksen perusteella jakautumaan ja sen myötä syntyy vääjäämättömästi uusia raja-aitoja. Porvoon kaupunki katsoo, että koulukuraattoreita ja -psykologeja ei asukas-, oppilas- ja lähipalvelunäkökulmista johtuen tule siirtää mahdolliseen sote-maakuntaan, vaan niiden tulee olla jatkossakin osa kaupungin organisaatiota.

Julkisen talouden kestävyyttä tulee vahvistaa

Sote-uudistus muuttaa kaikkien kuntien rahoitusmallia ratkaisevasti, ja kuntien rahoituksessa tapahtuvia muutoksia voidaan pitää kuntien kannalta vähintään yhtä merkittävänä kuin järjestämismuutosten siirtoa itsehallintoalueille. Porvoon kaupungin kannalta rahoitusmallin muutokset ovat erittäin keskeisiä.

Todennäköistä on, että sote-maakuntien itsehallinnon vahvistaminen edellyttää ajan kuluessa verotusoikeutta. On myös erittäin todennäköistä, että uusi verotustaso johtaa kansalaisten kokonaisveroasteen nousuun. Samalla myös paine kuntien toimintaa sekä rahoitusta kohtaan kasvaisi edelleen. Kun maakuntaverotusta ei ole ratkaistu, ei uudistuksen tarkoituksenmukaisuutta voi kokonaisuudessaan arvioida.

Hallituksen sote-uudistuksen ja myös edeltävien hallitusten sote-uudistusten yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut myös kustannusten kasvun hillintä ja viime kädessä julkisen talouden kestävyden vahvistaminen.

Porvoon kaupunki katsoo, että julkisen talouden kestävyden turvaamisen tulee olla uudistuksen keskeisimpiä tavoitteita. Valtio ja kunnat muodostavat yhdessä sosiaaliturvarahastojen kanssa Suomen julkisen talouden kokonaisuuden, ja sote-uudistuksen tarkoituksena tulee olla nimenomaan julkisen talouden rahoitusaseman vahvistaminen kokonaisuudessaan. Vahva julkinen talous mahdollistaa vahvan kuntatalouden, ja lopulta laadukkaat julkiset palvelut. Vastaavasti mikäli sote-uudistus ei vahvista julkista taloutta, sitä ei tule toteuttaa.

Suomen väestö ikääntyy edelleen lähivuosina voimakkaasti, mikä väistämättä nostaa myös sote-kustannuksia. Jo nyt sote-menot muodostavat noin puolet kuntien menoista. Samalla valtion ja kuntien talous heikkenee voimakkaasti koronatilanteen takia, ja jo ennen koronaa Suomen julkisessa taloudessa on arvioitu olevan merkittävä kestävyysvaje. Onkin aivan olennaista koko Suomen hyvinvointipalvelujen näkökulmasta, että rakenneuudistukset tehostavat palvelutuotantoa ja hillitsevät kustannusten kasvua.

Esityksessä on arvioitu uudistuksen taloudelliset vaikutukset varsin suurpiirteisesti ja yleisellä tasolla. Taloudellisista vaikutuksista mainitaan esimerkiksi, että:

- ”Arvioinnin tukena voidaan käyttää vain vähäisessä määrin tutkimustuloksia aiemmista pienimuotoisemmista uudistuksista”
- ”Julkisen talouden kestävyysvajeen kaventamisen näkökulmasta uudistuksen eri osatekijät vaikuttaisivat eri tavoin ja erilaisella nopeudella”
- ”Täysimääräisesti uudistuksella saavutettavien menojen kasvua hillitsevien toimien voitaisiin odottaa realisoituvan vasta useiden vuosien kuluttua uudistuksen voimaantulon jälkeen.”
- ”Vahvalla sote-maakuntien järjestämistehtävän kansallisella ohjauksella voitaisiin varmistaa nykyistä asiakaslähtöisempiä, integroitujen ja vaikuttavien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen toteutuminen kustannustehokkaalla tavalla koko maassa”

Porvoon kaupungin arvion mukaan nykyisen hallituksen nykyisen lakiesitykset eivät esitä riittävästi keinoja julkisen talouden kestävyden turvaamiseksi.

Sote-maakuntien kannustin kustannusten hillintään on heikko, eikä ole mitään takeita, että sote-maakunnat kykenevät tuottamaan palvelut yhtään sen tehokkaammin kuin nykyinen kuntapohjainen järjestelmä. Uusien maakuntien perustamisesta aiheutuvat muutoskustannukset ovat esityksenkin mukaan merkittäviä, ja aiheuttavat ensimmäisten vuosien aikana miljardiluokan ylimääräiset kustannukset julkiseen talouteen. Riskinä on, että uusi hallinnollinen taso lisää kustannuksia, sillä joiltakin osin saatetaan tarvita kaksinkertainen organisaatio nykyiseen verrattuna.

Sote-uudistuksen tulee vahvistaa julkista taloutta kokonaisuudessaan, jotta turvataan laadukkaat julkiset palvelut sekä kaupunkien kasvu- ja investointikyky. Hallituksen esityksen tulee selkeästi kyetä osoittamaan, että uudistuksesta saatava taloudelliset hyödyt ovat siitä aiheutuvia kustannuksia ja haittavaikutuksia suuremmat. Sote-uudistuksen tulee vahvistaa julkista taloutta kokonaisuudessaan.

Kaupunkien kasvu- ja investointikyky turvattava

Kaupunkien tuloveroprosentista leikataan noin 2/3 ja yhteisöveron tuotosta noin 1/3. Esimerkiksi Porvoon verotuloista olisi valtiolle siirtymässä noin 130 miljoonaa euroa, ja kaupungin tuloveroprosentti olisi uudistuksen jälkeen noin 7,1 prosenttia. Kaupungin yhteisöveron tuotto alenisi noin 11 miljoonalla eurolla. Samanaikaisesti nykyiset velat ovat jäämässä kaupungin vastattavaksi. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi Porvoon suhteellinen velkaantuneisuus kaksinkertaistuu.

Vaikka jo edellisen hallituskauden uudistusesitys sisälsi samat riskit kaupunkien kasvulle ja investoinneille, nykyinen esitys ei sisällä mekanismeja tilanteen korjaamiseksi tai kattavaa analyysiä tilanteen selkiyttämiseksi. Porvoon velkamäärä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, mutta velkaantuneisuus on silti edelleen suunnilleen kaupunkien kesiarvoa. Kansainvälisesti katsoa Suomen kuntien velkaantuneisuus on kokonaisuudessaan kohtuullisella tasolla. Porvoon kaupungilla on tulevaisuudessakin tarve kohdennetuille investoinneille, eikä kaupungin investointikykyä tai investointikustannuksia tule miltään osin heikentää.

On huomioitava, että kaupungin talouden kokonaisuus muuttuu uudistuksen myötä lopullisesti hyvin monella tavalla, eikä yhdellä poikkileikkaushetkellä tapahtuva toimivan kaupunkikokonaisuuden puolittaminen monenlaisine tasauselementteineen vastaa nykymuotoisten kaupunkien taloutta. Uudistus tulee heikentämään kaupunkien taloutta, ja erityisesti Uudenmaan

alueen kuntien, maakuntien sekä HUS-maakuntayhtymän rahoitusta pitkällä aikavälillä merkittävästi. Myös kiinteistöveron lisääminen valtionosuuksien tasaukseen heikentää kaupunkien rahoitusta nykytilaan verrattuna.

Lisäksi uudistukseen laina- ja takausjärjestelyihin liittyy eräitä epävarmuustekijöitä, erityisesti Kuntien takauskeskuksen sekä Kuntarahoitus Oyj:n asemasta.

Esityksessä arvioidaan, että uudistuksella ei todennäköisesti olisi vaikutuksia kuntien mahdollisuuksiin saada vieraan pääoman rahoitusta. Kuntien ja erityisesti kasvavien kaupunkien näkökulmasta esityksen analyysi on tältä osin liian suppea. Kasvavien kuntien investoinnit ovat avainasemassa koko Suomen kilpailukyvyyn näkökulmasta, ja investointikyvyn säilymisestä tulee olla varmuus.

Esitystä on täydennettävä ja tarvittaessa luotava sellaiset uskottavat rahoitukselliset mekanismit siten, että kaupunkien investointikykyä ei heikennetä miltään osin. Velka- ja takausjärjestelyt on toteutettava siten, että ne eivät mitään osin heikennä kuntien rahoituksen saantia tai kasvata rahoituksen hintaa tai riskejä.

Sote-maakunnan kannustimet kustannusten hillintään ovat heikot

Hallituksen esityksen mukaan sote-maakuntien toimintaa rahoitetaan pääosin valtion rahoituksella, joka määräytyisi laskennallisesti perustuen palvelutarpeeseen sekä olosuhdetekijöihin. Valtion rahoitus sote-maakunnille on yleiskatteellista. Rahoitusta tarkistettaisiin vuosittain sosiaali- ja terveystalouden osalta siten, että huomioon otetaan vain 80 prosenttia palvelutarpeen kasvusta.

Sote-maakunnalla ei olisi lähtökohtaisesti oikeutta ottaa pitkäaikaisesta lainaa. Sote-maakunta voisi kuitenkin ottaa valtioneuvoston myöntämän lainanottovaltuuden puitteissa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Lisäksi säädettäisiin kiireellisen ja välttämättömän investoinnin lisälainoitusmahdollisuudesta. Sote-maakuntien olisi laadittava lainakehyksen sisältämistä investoinneista investointisuunnitelma, jonka hyväksyisivät osaltaan sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö.

Sote-maakunnan kannustimet kustannusten hillintään ovat heikot. Käytännössä ohjaus on pehmeää budjettiohjausta, jossa toivotaan kustannusten kasvun hidastuvan sillä, että sote-maakunta saa rahoitusta vain 80 prosenttia palvelutarpeen kasvusta (eikä 100 prosenttia). Jos sote-maakunnalle tulevan rahoituksen taso ei turvaa perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettuja riittäviä sote-palveluja tai perusoikeuksien toteutumiseen liittyviä pelastustoimen palveluja sote-maakunnassa, sote-maakunnalla on oikeus saada valtiolta lisärahoitusta. Sote-maakuntien rahoituksen taso koko maan tasolla tarkistettaisiin jälkikäteen vuosittain tehtävällä kustannustason tarkistuksella.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, että nykyinen kuntapohjainen järjestelmäkin sisältää sote-palveluiden järjestäjille vahvemmat kannustimet kustannusten kasvun hillintään, kuin ehdotettu sote-maakuntamalli. Kunnilla on lähtökohtaisesti kannustin tehokkuuteen ja kustannusten hillintään, koska tehottomuus vie resursseja muulta toiminnalta, ja viime kädessä kunta joutuu nostamaan veroprosenttia. Kuntien ohjaus kuntayhtymiin vaihtelee, mutta kokonaisuutena kuntien ohjausvaikutuksen kautta voidaan arvioida kustannustehokkuuden olevan vähintään kohtuullisella tasolla. Tämä näkyy myös esimerkiksi OECD:n vertailuissa, joissa Suomen sote-palveluiden kustannustehokkuus on vähintäänkin kehittyneiden maiden keskitasoa.

Nykyinen kuntapohjainen järjestelmä onkin tuottanut kansainvälisesti arvioiden laadukkaita sosiaali- ja terveystalouden palveluita. Mahdollisen sote-uudistuksen tuleekin kyetä vähintään samanlaiseen tehokkuuteen. Käytännössä hallituksen esitys ei kuitenkaan sisällä juuri minkäänlaisia kannustimia kustannusten kasvun hillintään.

Porvoon kaupunki on viime vuosina pärjännyt hyvin kuntien sote-kustannustehokkuuden vertailuissa. Porvoossa siis tuotetaan tarvevakioidusti jo sote-palvelut varsin tehokkaasti. Sote-uudistuksen tuleekin kyetä tarjoamaan keinot, jolla palvelut tuotettaisiin entistäkin tehokkaammin.

Mikäli sote-uudistus toteutetaan, on kyettävä osoittamaan sen tuottavan säästöjä julkiseen talouteen. Tällöin voidaan esitettyä laskennalliseen palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin perustuvaa maakuntien rahoitusmallia pitää oikeanlaisena lähtökohtana. Sote-maakuntien rahoitusjärjestelmän tulee kuitenkin olla sellainen, että sote-maakunnilla on vahvat kannustimet kustannusten kasvun hillintään.

Muutostkustannukset suuria

Esityksessä on arvioitu muutostkustannuksia kohtuullisen kattavasti perustuen viime hallituksen valmisteluihin. Muutostkustannuksia syntyisi erityisesti uuden hallinnontason pystyttämistä, sopimusmuutoksista, ICT-järjestelmien yhdistelemisestä sekä palkkojen ja asiakasmaksujen harmonisoinnista.

Esityksen mukaan muutostkustannukset vuosina 2021 ja 2022 koostuisivat seuraavista eristä:

- hallinnolliset valmistelukustannukset, noin 200 miljoonaa euroa
- ICT-järjestelmät & tiedonhallinnointi, noin 350 miljoonaa euroa

Vuodesta 2023 alkaen keskeisimmät muutostkustannukset olisivat:

- hallinnolliset muutostkustannukset (mm. sopimukset), 100 miljoonaa euroa
- maakuntien ICT-järjestelmät, 190 miljoonaa euroa
- Palkkojen ja asiakasmaksujen harmonisointi, 60–560 miljoonaa euroa
- Kuntien ICT-muutostkustannukset, 50 miljoonaa euroa
- Kiinteistöt, ei tarkkaa arvioita

Yhteensä uudistus aiheuttaisi siis vähintään noin 550 miljoonan euron kertaluonteiset kustannukset. Tämän lisäksi kustannustaso nousisi pysyvästi noin 350–850 miljoonaa euroa. Lisäksi tulee huomata, että muutostkustannukset voivat olla huomattavasti arvioituja suuremmat. Esimerkiksi Kuntaliiton ja KT:n viime hallituskauden arviot muutostkustannuksista olivat nykyistä esitystä selvästi korkeammat.

Porvoon näkökulmasta tämä tarkoittaa, että uudistus aiheuttaisi kaavamaisesti arvioituna porvooolaisille veronmaksajille noin 5–6 miljoonan euron kertaluonteiset kustannukset, ja lisäksi noin 4–8 miljoonan euron pysyvät muutostkustannukset. Lisäksi tulee huomioida, että kaikkia muutostkustannuksia tai negatiivisia toiminnallisia vaikutuksia ei ole edes yritetty arvioida. Esimerkiksi henkilöstösiirrot aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia, kun työtehtäviä joudutaan järjestelemään uudelleen.

Keskeisiä muutostkustannuksia ja muutosvaiheen organisointia aiheuttaa myös tukipalveluiden järjestäminen. Kuntien ja maakuntien on mahdollista järjestää tukipalveluita yhdessä tai useiden maakuntien yhdessä. Tukipalveluissa tulee erottaa toisistaan hallinnolliset tukipalvelut ja toimintaan liittyvät tukipalvelut, joita ovat muun muassa laboratorio- ja kuvantamispalvelut. Uudenmaan alueella tukipalveluiden järjestämisestä tulisi lakiehdotuksen mukaan sopia kuntien, viiden alueen ja koko maakunnan kattavan toimijan välisin järjestelyin.

Uudenmaan erillisratkaisun osalta on huomioitava, että esimerkiksi Itä-Uudenmaan sote-maakunnan valmisteluun osoitettavat resurssit edellyttävät merkittäviä henkilöpanostuksia alueen peruskunnilta ja erityisesti Porvoon kaupungilta. Asetun aikataulun kireys ja todennäköiset resurssiirrot voivat merkittävästi vaikuttaa myös peruskuntien kykyyn suoriutua lakisääteisistä palveluvelvoitteistaan. Haaste on myös se, että hallinnollinen valmistelu voi

tosiasiallisesti käynnistyä vasta, kun uudistusta koskeva lainsäädäntö on hyväksytty eduskunnassa. Samalla kaupunki toteaa, että valmisteluun rahoitus on tultava yksinomaan valtiolta ja sen on oltava riittävää.

Siirtolaskentatapaa muutettava

Esityksen mukaan kuntien tuloveroprosenteista leikattaisiin 12,63 prosenttiyksikköä, eli noin 12,1 miljardia euroa, ja kuntien yhteisöveron tuotoista siirrettäisiin valtiolle 561 miljoonaa euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta vähennettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon osuutta vastaava laskennallinen valtionosuus, noin 4,9 miljardia euroa sekä veromenetysten kompensatiosta noin 1,6 miljardia euroa.

Uudistuksen kuntakohtaisia eroja tasattaisiin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä tasausmekanismeilla siten, että yksittäisen kunnan talouden tasapainon pysyvä muutos rajoitettaisiin + / - 100 euroa asukasta kohti.

Esityksen siirtolaskenta sisältää kaksi selkeää rahoitusjärjestelmää vääristävää elementtiä, joilla voi olla hyvinkin suuret ja pysyväisluontoiset vaikutukset eri kuntiin. Ensinnäkin on tärkeää, että muutos tasattaisiin 0 euroon asukasta kohden. Tällöin yhdenkään kunnan talouden tasapaino ei heikkenisi muutoksen seurauksena (staattiset vaikutukset arvioiden). Tämä olisi kuntien kannalta oikeudenmukaisempi ratkaisu, ja teknisesti toteutettavissa suhteellisen yksinkertaisesti.

Toinen ongelmakohta liittyy siirtolaskennan vuosiin 2021 ja 2022.

Koronaviruspandemian vuoksi kuntien sote-menot tulevat olemaan näinä vuosina poikkeuksellisen korkeat, ja verotulot vastaavasti ennakoitua matalammat. Lisäksi vaikutukset jaksottuvat eri kunnissa eri vuosille. On täysin absurdia, että näiden kahden vuoden tilastotietojen perusteella määritellään tulevien kuntien uusi pysyvä rahoituspohja.

Siirtolaskentaa tulee kehittää esityksessä siten, että jäljelle jäävien kuntien rahoituspohja muodostuu oikein ja oikeudenmukaisesti. Tämä edellyttää erityisesti tasausmekanismin kehittämistä sekä laskentavuosien muuttamista.

Kunnille käypään arvoon perustuva korvaus omaisuusjärjestelyistä

Esitetyt omaisuus- ja sopimusjärjestelyt ovat monelta osin ongelmallisia. Lähtökohtaisesti omaisuuden suoja ja sopimusvapaus ovat oikeusvaltion peruspilareita myös kuntien omaisuuden ja sopimusten osalta. Myös kuntalaisten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on ongelmallista, että kunnan omaisuuden rahoittamiseen osallistuneita kuntalaisia kohdellaan omaisuusjärjestelyjen osalta eriarvioisesti.

Omaisuusjärjestelyt on toteutettava siten, että kunnat saavat siirtyvästä omaisuudesta käypään arvoon perustuvan korvauksen. Korvauksen tulee koskea sekä kiinteää että irtainta omaisuutta. Myös sote-maakunnan velvollisuutta vuokrata kuntien omistukseen jääviä tiloja tulisi harkita pidennettäväksi.

Erityisesti palvelusopimusten taannehtiva mitätöinti on juridinen ongelma sopimusvapauden näkökulmasta, mutta myös toiminnallinen ongelma, joka rajoittaa kuntien mahdollisuuksia järjestää palvelut parhaalla mahdollisella tavalla.

Uudistuksen aikataulu on epärealistinen

Suunnitellun aikataulun mukaan esitykseen liittyvät lait on tarkoitettu tulevan voimaan pääosin vuoden 2023 alusta lukien, voimaantulolaki 1.7.2021. Ensimmäiset maakuntavaalit järjestettäisiin tammikuussa 2022, ja vaaleissa valittavan maakuntavaltuuston toimikausi alkaisi 1.3.2022. Väliaikaiset sote-maakuntien valmistelutoimielimet vastaisivat sote-maakunnan toiminnan ja

hallinnon käynnistämisen valmistelusta, kunnes sote-maakuntavaltuusto on valittu ja sote-maakuntahallitus on aloittanut toimintansa. Uudellamaalla asetettaisiin lisäksi väliaikainen HUS-valmisteluryhmä, jonka tehtävänä olisi valmistella ehdotus HUS-maakuntayhtymän perussopimukseksi huhtikuuhun 2022 mennessä. Uudistuksen aikataulua ei voida pitää toteutuksen kannalta mitenkään realistisena. Mikäli uudistus toteutuu, tulee aikataulua siirtää tai jopa kansallisesti vaiheistaa.

Maakuntien perustaminen ja niiden toiminnan käynnistäminen on erittäin mittava muutosprosessi, joka edellyttää kunnilta huolellista valmistelua. Uudistuksella on myös moniulotteisia vaikutuksia, ja sen toteuttamiseen liittyy edelleen sekä paljon epävarmuutta että riskejä. Näin on huolimatta siitä, että uudistuksen riskien voidaan katsoa olevan jossain määrin pienempiä kuin aiempien hallituskausien sote-uudistuksissa.

Porvoon kaupunki kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että vallitseva koronaviruspandemia on lisännyt kuntatalouden epävarmuutta merkittävästi ja johtanut taloudellisen kriisin ohella erittäin suureen sosiaaliseen ja terveydenhuollon kriisiin. Kuntien ja sairaanhoitopiirien palvelu- ja hallintojärjestelmät ovat pandemiatilanteen johdosta kuormittuneet merkittävästi. Koronapandemia tulee mitä ilmeisimmin jatkumaan ja vaikuttamaan sekä kansallisesti että paikallisesti monin tavoin vielä pitkään. Tilanne tulee näin ollen jatkossakin kuormittamaan kuntia ja kuntayhtymiä ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ja voimavarat sote-uudistukseen valmistautumiseen ja sen toimeenpanoon tulevat olemaan hyvin rajalliset. Koronahaasteenkin johdosta Porvoon kaupunki pitää esitettyä aikataulua hyvin kireänä sekä toimeenpanon että eduskuntakäsittelyn osalta. On kyseenalaista, voiko hyvän lainsäädäntötavan edellyttämän huolellisen valmistelun, vaikutusten arvioinnin ja huolellisen toimeenpanon toteuttaa esitetystä aikataulusta.

Sote uudistuksen tekeminen niin, ettei kuntien ja alueiden erilaisuutta ja eriytymistä mitenkään tunnusteta, ei ole kansalaisten ja palveluiden kannalta tarkoituksenmukaista. Lakiehdotuksen peruslähtökohtana on maakunnan ja kunnan tehtävien täydellinen ja kategorinen eriyttäminen. Ehdotukset eivät mahdollista sote-maakuntien ja kuntien itsehallintoon luontevasti kuuluvaa mahdollisuutta sopia työnjaosta ja tehtävänsiirroista niissä tehtävissä ja tapauksissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Erityisesti tämä voisi tarkoittaa joustavuutta niiden tehtävien ja kokonaisuuksien osalta, jotka alueet itse tunnistavat mahdolliseksi yhdenvertaisten palvelujen periaatteen siitä kärsimättä.

Porvoon kaupunki katsookin, että sote-maakunnalla tulisi olla mahdollisuus arvioida ja sopia omista lähtökohdistaan tehtävien hoitamisesta kuntien kanssa. Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus siirtää järjestämisvastuuta harkitsemassaan laajuudessa kunnille, sekä ottaa kunnilta hoidettavakseen korvausta vastaan myös muita kuin kuntien vapaaehtoisia tehtäviä. Kaupungin näkemyksen mukaan myös kuntien ja sote-maakunnan välisen yhteistyön varmistamiseen tulisi lakiluonnoksissa kiinnittää voimakkaammin ja yksityiskohtaisemmin huomiota.